

 Агенција
за науку и истраживање
Министарства просвете
и науке Републике Србије

 KAUNO
KOLEGIJA

 Uniwersytet
Kaliski

 MANS

Житомир

№ 34-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2025-%D1%80#Text> (дата звернення: 01. 03. 2025).

2. Будко Г.Ю. Морально-етичні принципи лікарської діяльності. URL: <https://pathology.med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/08/Лекція-8.pdf> (дата звернення: 02. 03. 2025).

3. Кучма С. З. Управління персоналом закладу охорони здоров'я в умовах кризи = Management of personnel of a health care institution in crisis conditions : кваліфікаційна робота : спец. 073 – менеджмент освітньо-професійна програма – менеджмент закладів охорони здоров'я Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 74 с.

4. Етичний кодекс лікаря України, прийнятий і підписаний Всеукраїнським з'їздом лікарських організацій та X З'їздом Всеукраїнського лікарського товариства в м. Євпаторії 27. 09. 2009 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001748-09#Text> (дата звернення: 03. 03. 2025).

5. Антонова Л. В., Козлова Л. В. Міжнародний досвід регулювання й дотримання етичних норм в сфері охорони здоров'я. *Державне управління: удосконалення та розвиток: електронне наукове фахове видання*. 2020. № 4. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1882> (дата звернення: 25. 02. 2025).

ТЕОРЕТИЧНА ТА ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ В ГАЛУЗІ ВІЙСЬКОВОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Чернявський Вадим Віталійович, Стрюк Юлія Володимирівна
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

THEORETICAL AND PRACTICAL TRAINING OF STUDENTS OF THE FACULTY OF DENTAL IN THE FIELD OF MILITARY DENTISTRY

Cherniavskiy Vadym Vitaliyovych, Striuk Yulia Volodymyrivna
Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University

Актуальність проблеми. В умовах воєнного часу теоретична та практична підготовка студентів-стоматологів є надзвичайно важливою. Зважаючи на активні бойові дії, проблемним є питання надання якісної медичної допомоги та дефіцит кваліфікованих спеціалістів.

Незважаючи на значну втрату частини закладів охорони здоров'я в Україні, медична допомога старається відповідати стандартам своєчасності та високому рівню, як практично, так і технологічно.

Ключові слова: військова стоматологія, стоматологічна допомога, медична освіта.

Актуальність. Для кожного майбутнього спеціаліста в галузі військової стоматології важливим є подолання труднощів, як під час освітнього процесу, так і в практичній діяльності. Зокрема, мова йде про управління своєю психікою і вчинками, приймаючи необхідні та своєчасні рішення, тобто проявляючи волю [3, С.22].

Успішність майбутніх спеціалістів багато в чому залежить від вияву вольових якостей, таких як мужність, рішучість, наполегливість, витримка, цілеспрямованість, терпіння, які є запорукою надання якісної допомоги в умовах воєнного стану.

Напад російського агресора на Україну розділив наше життя на «до» і «після». Багато студентів та співробітників стоматологічних факультетів по всій Україні стараються долучатися до бойових буднів війни, працюючи волонтерами та допомагаючи військовим навиками отриманими у вишах.

Мета дослідження. У статті розглянуто актуальні проблеми теоретичної та практичної підготовки студентів стоматологічного факультету в галузі військової

стоматології. Стаття підкреслює важливість підготовки фахівців у сфері воєнної стоматології для оперативного та ефективного надання допомоги в екстремальних умовах.

Результати та їх обговорення. На сьогоднішній день підготовка майбутніх студентів-стоматологів ускладнюється отриманням знань, так як для цього вкрай важливою є очна форма навчання. Студенти, які перебували на окупованих територіях, не завжди мали змогу долучитися до навчання через проблеми з інтернетом, що неодмінно вплинуло на засвоєння професійної інформації. Завданням викладачів є допомога майбутнім спеціалістам та мотивація їх до волонтерства, що значною мірою допоможе їм набутти практичних навичок. Формування професійної, висококваліфікованої медичної спільноти – це запорука успішного завтра для України [4, С.90].

Якість надання стоматологічної допомоги залежить від підготовки та здобуття необхідних знань, навичок та компетенцій в умовах бойових дій. Медична освіта в Україні постала перед низкою викликів як загально соціального характеру, так і пов'язаних з упровадженням реформи охорони здоров'я. Зокрема, до таких можна віднести зниження попиту на навчання, так як більшість майбутніх спеціалістів в галузі стоматології виявляють бажання здобувати освіту закордоном. Ще однією проблемою є зменшення державного фінансування та проблеми з клінічними базами кафедр. Основним завданням медичного вишу є створення конкурентноспроможного освітнього простору для підготовки майбутніх спеціалістів.

Нагальною проблемою у сфері медичної освіти є забезпечення безпеки для здобувачів освіти та внесення змін до програм навчальних курсів, а також адаптація освітнього процесу до реалій сьогодення.

Підготовка кваліфікованих спеціалістів в галузі військової стоматології до екстремальних ситуацій повинно відбуватися за допомогою тренінгів та приділенням значної уваги зміцненню морального духу.

Деякі університети, навіть проводили анкетування серед старших курсів, з метою визначення емоційного стану здобувачів та їх можливостей щодо надання стоматологічної допомоги військовим. За отриманими даними було зроблено висновок, згідно якого більшість студентів мали побоювання щодо їх стресостійкості при виконанні своїх обов'язків на лінії бойових дій. Для таких випадків було розроблено рекомендації для подолання таких психологічних станів [1, С. 58].

На період воєнного стану Міністерство охорони здоров'я України дозволило залучати до надання меддопомоги на добровільних засадах здобувачів вищої освіти, зокрема стоматологів. Таким чином, здобувачі мали не лише можливість застосувати свої навички на практиці, але й стали впевненішими та емоційно стійкішими.

Під час такого контакту майбутні спеціалісти демонстрували дотримання деонтологічних правил, а саме: безумовне позитивне прийняття хворого, природність поведінки, створення довірливого клімату, який позитивно буде впливати під час надання медичної допомоги.

Комунікативна складова повинна бути присутня у кожного майбутнього спеціаліста, оскільки некомпетентність у спілкуванні може негативно позначитися на діагностичному та лікувальному процесі [2, С. 30].

Для удосконалення підготовки майбутніх стоматологів, викладачі стараються збільшити кількість практичних занять, де студенти зможуть брати участь у діагностично-лікувальному процесі амбулаторних та стаціонарних спеціалістів під керівництвом професорів та доцентів. Така взаємодія між студентом та професором зміцнить впевненість майбутніх стоматологів у собі та допоможе набутти практичного досвіду. Також у навчанні вільно використовуються сучасні технології, які допомагають отримати необхідні знання через спеціальні навчальні відеофільм та живу телевізійну трансляцію надання стоматологічної допомоги пацієнту.

Важливим є навчити майбутніх стоматологів надавати такі види допомоги як: екстрена допомога, яка полягає в швидкій реакції на травми та інші стоматологічні

ускладнення. Необхідність використання сучасних методів та ефективного лікування в цьому випадку стоїть на першому місці. Наступним видом допомоги є безпосередньо лікування та відновлення, тобто лікування карієсу, запалення коренів та інших захворювань. Особливу роль відіграє індивідуальний підхід з урахуванням особливостей стану здоров'я та потреб кожного військового.

Висновки. Професія медика є найшанованішою серед усіх професій, яка стоїть на сторожі захисту життя та здоров'я людини, особливо в сьогоdnішніх реаліях. Забезпечення якісної стоматологічної допомоги висококваліфікованими спеціалістами є надзвичайно важливим, так як збереження здоров'я військовослужбовцям є визначальним фактором для успішного відновлення пацієнтів у складних умовах. Майбутні стоматологи повинні володіти повним обсягом знань та практичних навичок для надання кваліфікованої допомоги в зоні бойових дій або реабілітаційних центрах.

Література:

1. Гутор Н.С. Особливості викладання хірургічної стоматології в умовах дистанційного навчання. *Актуальні проблеми вищої медичної освіти і науки*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, 8 квіт. 2021 р. Х., 2021. С. 58–59
2. Махінчук Н. Особливості державного регулювання системи стоматологічної допомоги населенню в Україні в умовах воєнного стану. *Věda a perspektivy*. 2022. № 8(15). С. 22–34. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8\(15\)-22-34](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8(15)-22-34)
3. Кайдашев І., Расін М. Підготовка лікарів-стоматологів з позицій освітнього простору ХХІ сторіччя. *Проблеми екології і медицини*. 2015. Т. 19, № 5–6. С. 22–23.
4. Кульбашна Я. Концептуальні основи формування професійної компетентності майбутніх фахівців у галузі стоматології. *Освітологічний дискурс*. 2014. № 2 (6). С. 86–96.

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД МОЛОДІ: МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ ДЛЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Чік Вадим Михайлович

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

THE IMPACT OF SOCIAL NETWORKS ON SHAPING HEALTHY BEHAVIORS AMONG YOUTH: OPPORTUNITIES AND RISKS FOR PUBLIC HEALTH

Chik Vadym

Uzhhorod National University

Анотація. Проаналізовано роль соціальних мереж у формуванні соціальних норм серед молоді та вплив цих факторів на громадське здоров'я. На основі аналізу сучасних наукових досліджень виявлено, що цифрові платформи можуть водночас сприяти просуванню здорового способу життя та провокувати розвиток психічних розладів та ризикованої поведінки.

Ключові слова: соціальні мережі, цифрова залежність, молодь, здорове харчування, фізична активність, психічне здоров'я.

Актуальність проблеми. У сучасному цифровому середовищі соціальні мережі стали невід'ємною частиною повсякденного життя молоді, суттєво впливаючи на їхню поведінку, світогляд та загальний стан здоров'я. З одного боку, соціальні платформи можуть сприяти поширенню інформації про здоровий спосіб життя, мотивувати молодь до фізичної активності та правильного харчування. З іншого боку, надмірне використання соціальних мереж пов'язане з підвищеним ризиком розвитку тривожних розладів, депресивних станів та інших проблем зі здоров'ям [1]. Підлітки, які часто зазнають впливу контенту, пов'язаного з вживанням алкоголю, тютюнопалінням чи іншими ризикованими формами поведінки, мають більшу схильність до відтворення такої поведінки в реальному житті [2]. Актуальність

<i>Сотник Р.П., Махновська І.Р.</i> АНАЛІЗ ОЧІКУВАНОЇ ТРИВАЛОСТІ ЖИТТЯ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА ОСНОВІ ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТУ «КАЛЬКУЛЯТОР ЖИТТЯ»	187
<i>Стрельнікова І.М., Смирнова В.І.</i> РОЛЬ МЕДИЧНОЇ СЕСТРИ У МОНІТОРИНГУ ТА УПРАВЛІННІ ПОБІЧНИМИ ЕФЕКТАМИ ПСИХОТРОПНИХ ПРЕПАРАТІВ	189
<i>Сущенко В.О., Смирнова В.І., Сущенко Е.М.</i> ОЦІНКА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНІСТІ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР ДО СУПРОВОДУ ПАЦІЄНТІВ У ВІДДІЛЕННІ ЕНДОСКОПІЧНОЇ ХІРУРГІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	191
<i>Терещук С.О.</i> ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ТЯГАРЯ ХВОРОБ В УКРАЇНИ	193
<i>Трач В.В., Халєпа Д.А., Якубенко С.І., Смирнова В.І.</i> РОЛЬ МЕДИЧНОЇ СЕСТРИ У ПСИХОЛОГІЧНОМУ СУПРОВОДІ ХВОРИХ ПІСЛЯ АМПУТАЦІЇ КІНЦІВКИ	196
<i>Фаїзова І.П., Гордієнко О.І., Михайлюк О.В., Михайлюк О.Є., Мороз Х.П.</i> ВИВЧЕННЯ СКЛАДУ РІДИН ДЛЯ ЕЛЕКТРОННИХ СИГАРЕТ І ЙОГО ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я	199
<i>Фейса С.В., Сміянова М.В.</i> ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ПРИВАТНОГО СЕКТОРУ ПМСД У ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ У КОНТЕКСТІ РЕФОРМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	201
<i>Хоруженко А.О., Кузьменко Н.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ МЕДИЧНОЇ СЕСТРИ НА ВСІХ ЕТАПАХ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПАЦІЄНТІВ ПІСЛЯ АМПУТАЦІЇ НИЖНІХ КІНЦІВОК	203
<i>Цалко Н.М., Заблоцька О.С.</i> АНАЛІЗ ЧИННИКІВ РИЗИКУ РОЗВИТКУ НЕІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ	205
<i>Чернуха О.В., Луценко К.В.</i> ОСНОВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ НЕФІНАНСОВИХ СТИМУЛІВ ДЛЯ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР У ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	207
<i>Чернуха О.В., Товстогон К.В.</i> ЕТИЧНІ АСПЕКТИ В УПРАВЛІННІ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я	209
<i>Чернявський В.В., Стрюк Ю.В.</i> ТЕОРЕТИЧНА ТА ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ В ГАЛУЗІ ВІЙСЬКОВОЇ СТОМАТОЛОГІЇ	212
<i>Чік В.М.</i> ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД МОЛОДІ: МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ ДЛЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я	214